

توسعه بینش توسعه

♦ محسن جلال پور
تحلیل‌گر و فعال اقتصادی

یادم هست زمان بچگی هر وقت می‌خواستیم نماز بخوانیم، مرحوم پدرم به من می‌گفت «نیت کرده‌ای؟» و من با خود می‌گفتم نیت چیست؟ من که به سمت نماز حرکت کرده‌ام. کم‌کم بزرگ‌تر که شدم، متوجه شدم معنی نیت این است که در هنگام نماز تمام وجود، دارایی و هستی، فکر و اندیشه‌ام را متمرکز کنم. همانند بزرگان ما که در حین نماز چنان تمرکز بالایی داشتند که اگر اتفاقی می‌افتاد، متوجه محیط پیرامون نبودند، همه ما شنیده‌ایم که در زمان سجده تیر را از پای حضرت علی (ع) بیرون کشیدند و ایشان غرق در نماز بود و متوجه نشد.

صحبت‌م را از اینجا شروع می‌کنم که وقتی انسان کاری را با خلوص می‌خواهد انجام دهد و نیت و فکر واقعی برای انجام آن کار دارد، باید تمام و کمال وارد جریان کار شود. توسعه، مسئله پیچیده‌ای است که خیلی‌ها فکر کرده‌اند می‌توان برای آن میان‌بر زد؛ مثال خیلی ساده‌ای که می‌توان به آن رجوع کرد، مربوط به دوره‌ای است که قیمت نفت در ایران بالا رفت و شاه در آن زمان تصور می‌کرد که توسعه در کشور نیاز به منابع مالی دارد و می‌توان با منابع مالی، کشور را به توسعه رساند و به قول معروف می‌توان توسعه را میان‌بر زد و به سرعت به نتیجه رسید. اقتصاددانان در آن زمان تأکید داشتند که توسعه، ابزار، پیش‌نیازها و نیازهایی دارد، ولی شاه توجه نکرد و پول زیادی را صرف پروژه‌هایی با هزینه بسیار بالا کرد که کشور ظرفیت آن را نداشت و مردم هم آمادگی لازم برای آن را نداشتند و شرایطی در کشور به وجود آمد که به یک جریان سنگین و غیرقابل بازگشت در اقتصاد انجامید؛ نرخ تورم بالا ایجاد شد و بسیاری از ناهمانگی‌ها اتفاق افتاد. لذا نمی‌توان توسعه را در یک بُعد دید. باید توسعه را همزمان در همه ابعاد فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و هر آنچه در یک جامعه متوازن نیاز است، دید. در زمان ریاست اتاق هر زمان که از من پرسیده می‌شد که شما توسعه اقتصادی را مقدم

در زمان ریاست

اتاق هر زمان که

از من پرسیده

می‌شد که شما

توسعه اقتصادی

را مقدم بر توسعه

سیاسی می‌دانید؟

یا توسعه سیاسی

را مقدم بر توسعه

اقتصادی؟ عرض

می‌کردم که

توسعه مقوله‌ای

است که بایستی

همه بال‌های آن

همزمان باز شوند

و همزمان حرکت

کنند و نمی‌توان

کسی را مجبور

کرد و پایه کسی

تلقین کرد که یک

بخش توسعه

مقدم بر بخش

دیگر است.

بر توسعه سیاسی می‌دانید؟ یا توسعه سیاسی را مقدم بر توسعه اقتصادی؟ عرض می‌کردم که توسعه مقوله‌ای است که بایستی همه بال‌های آن همزمان باز شوند و همزمان حرکت کنند و نمی‌توان کسی را مجبور کرد و یا به کسی تلقین کرد که یک بخش توسعه مقدم بر بخش دیگر است.

بینش توسعه‌ای بایستی در سیاست‌گذار و حکمران به وجود آید، ضمن این که توسعه از جامعه شکل گرفته و در جامعه شکل می‌گیرد، بایستی نگاه توسعه‌ای در حکمرانان باشد؛ نگاه توسعه‌ای نگاهی بلندمدت، ملی، باهدف و برنامه خواهد بود. خاطریم هست جناب آقای طیب‌نیا وزیر اقتصاد وقت تعریف می‌کرد که «در دیداری وزیر اقتصاد هند گفته بود که سه دوره قبل بحث توسعه هند با نگاه جدید و تغییر پارادایم برای حرکت اصلاحی بزرگی در دولت مطرح شده بود. در همان دوره نخست‌وزیر وقت اذعان داشت اگر این حرکت را شروع کنیم، قطعاً سختی‌هایی برای مردم به وجود می‌آید و ما مطمئناً

بررید درحالی‌که هنوز باید برای مردم کشورتان به‌وسیله نرده مانع شوید؛ به عبارتی بایستی توسعه همزمان اتفاق بیفتد و کشوری توسعه پیدا می‌کند که نگاه، دیدگاه و فرهنگ مردمش همزمان با زیرساخت‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی توسعه پیدا کند.

درمجموع در مسیر توسعه، ابتدا باید نگاه توسعه‌ای باشد تا توسعه‌ی همه‌جانبه، متوازن، پایدار و بر پایه ظرفیت‌ها و منابع انسانی و آنگاه در زیرساخت‌ها شکل بگیرد. می‌بینیم امروز در کشور ژاپن مسیر توسعه را از کودکان‌ها و مهدکودک‌ها ادامه می‌دهند و فکر و اندیشه فرزندان خردسال را به کار گرفته‌اند و در واقع روند توسعه را از پرورش و آموزش کودکان آغاز می‌شود. در عمل بایستی انسان‌هایی با تفکر و در قید توسعه داشته باشیم تا بتوانیم شاهد کشور توسعه‌یافته‌ای باشیم. به اعتقاد من مهم‌ترین پایگاه توسعه، آموزش و پرورش است؛ مهدکودک‌ها، دبستان‌ها، دبیرستان‌ها و دانشگاه‌های ما هستند که بایستی افکار توسعه در آن‌ها تقویت، ترویج و رشد پیدا کند و در نهایت توسعه باوجود این افکار، دیدها و نگاه‌ها به بخش‌های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی جامعه است که شکل گرفته و محقق می‌شود. لذا مهم‌ترین عامل در توسعه، بینش توسعه‌ای و زیربنای اصلی آن فکر توسعه‌ای و عملاً شروع آن از محل کودکان‌ها و دبستان‌ها و پرورش افکار توسعه‌ای است. ♦♦

دوره آینده رأی نمی‌آوریم؛ بنابراین یا باید به فکر دور آینده باشیم و یا به فکر توسعه و اصلاح ساختار. در نهایت تصمیم بر این شد که به فکر توسعه هند باشیم و اتفاقاً دوره بعد رأی نیاوردیم، منتهی من وزیر اقتصاد دور بعد را دعوت کردم و به ایشان عرض کردم این موضوع وجود دارد و اگر بخواهید مسیر را ادامه دهید، حتماً شما هم دوره بعد رأی نمی‌آورید و مجدد کابینه بعدی هم به این نتیجه رسید که توسعه مقدم بر رأی آوری است و بایستی توسعه هند را مدنظر قرار داد و آن‌ها نیز مسیر ما را رفتند و رأی نیاوردند و دوباره ما برگشتیم.» در توسعه بایستی نگاه ملی فراتر از نگاه شخصی و فراتر از حضور و عدم حضور افراد در مسئولیت اتفاق بیفتد تا عملاً همه پایه‌های توسعه در کشور گذاشته شود. نمی‌توان توسعه اقتصادی ایجاد کرد و توسعه فرهنگی و اجتماعی را نادیده گرفت. این مطلب را حتماً بارها خوانده‌اید، زمانی که رئیس‌جمهور وقت فرانسه به ایران آمد در مسیر حرکت از میدان آزادی به سمت کاخ متوجه شد دو طرف خیابان گل‌کاری شده و نرده‌کشی کرده‌اند و سؤال کرد که این نرده‌ها برای چیست؟ در جواب به او گفته بودند برای این‌که مردم وارد چمن نشده و گل‌ها را نچینند. همزمان و در همین مسیر شاه از توسعه و آینده ایران حرف می‌زدند و او می‌گوید که شما نمی‌توانید توسعه را در موضوعات اقتصادی و زیرساخت‌ها پایه‌گذاری کنید و جلو

درمجموع در
مسیر توسعه،
ابتدا باید نگاه
توسعه‌ای باشد
تا توسعه‌ی
همه‌جانبه،
متوازن، پایدار و
بر پایه ظرفیت‌ها
و منابع انسانی
و آنگاه در
زیرساخت‌ها
شکل بگیرد.
می‌بینیم امروز
در کشور ژاپن
مسیر توسعه را
از کودکان‌ها
و مهدکودک‌ها
ادامه می‌دهند
و فکر و اندیشه
فرزندان خردسال
را به کار گرفته‌اند
و در واقع روند
توسعه را از
پرورش و آموزش
کودکان آغاز
می‌شود. در
عمل بایستی
انسان‌هایی با
تفکر و در قید
توسعه داشته
باشیم تا بتوانیم
شاهد کشور
توسعه‌یافته‌ای
باشیم. به اعتقاد
من مهم‌ترین
پایگاه توسعه،
آموزش و پرورش
است.

